

Oktatási Hivatal

A 2016/2017. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

MAGYAR IRODALOM

Javítási-értékelési útmutató

- 1) Kire vonatkoznak az alábbi megadott információk? Az oda nem illőt húzza át (0,5 – 0,5 pont)!

Megadott információk	A művész neve
Debrecen	Csokonai Vitéz Mihály
Legátus	
Rousseau-hatás	
Csurgó	
Dobó Krisztina	
„Jelszavaink valának:...”	Kölcsey Ferenc
Országgyűlési beszédek	
Szatmárcseke	
Perezel Etelka	
„Vanitatum vanitas”	
„A nemzet szava”	Vörösmarty Mihály
A romantikus triász tagja	
Nyék	
Nevelője Bornemisza Péter	
„Országháza”	
„Herceg” - pártfogó	François Villon
„Ellentétek”	
Testamentum	
Ballada	
Laura	
Pereskedés	Balassi Bálint
Júlia	
Laborfalvi Róza	
„Darvaknak szól”	
Szép magyar komédia	
Balatonfüred	Jókai Mór
„Szegény gazdagok”	
Berend Iván	
Ferrara és Padova	
Nagy Bella	

Az elérhető pontszám:

6

Az elért pontszám:

2) **Viták** a magyar irodalomban. **Pótolja** a táblázat hiányzó adatait **1 – 1** pontért!

A vita neve	Kik között „zajlott”?	A vita tárgya
Duk-duk affér	Ady Endre ↔ Ignotus, Hatvany Lajos (Nyugatosok)	Valójában álvita: Ady egyes Nyugatosokat támadott cikkében: „Nevemben és mellettem egy csomó senki mozog.”
Nyelvújítási harc	Ortológusok ↔ neológusok	A magyar nyelv megújításáért
Árkádia-pör	Kazinczy Ferenc ↔ Fazekas Mihály, Kis Imre (debreceniek)	Kazinczy javaslata Csokonai sírfeliratának: „Árkádiában éltem én is!” Ezt a debreceniek félreértelmezték.

Az elérhető pontszám:	6
Az elért pontszám:	

3) **Műfajok**

A) **Határozza meg** az alábbi költemények **műfaját (0,5 – 0,5 pont)**, illetve **írja a táblázatba a szerző nevét (0,5 – 0,5 pont)**!

A költemények részletei – eredeti helyesírással	A műfaj és a szerző neve
a) „...Maradj s perelj te Pesten, s élj vidáman Barátid édes társaságiban, S ne kérj az égtől többet, mint adott. Van annyi, mennyi kell, s ha ez kevés, Kevés lesz a föld minden kincse is. ...”	<i>episztola</i> <i>Berzsenyi Dániel</i> <i>(Vitkovics Mihályhoz)</i>
b) „...Ha rajtunk múlás üli már torát, Te megmaradsz s míg új jajokkal ég Az új kor, nékik is zengsz, hű barát: >Igaz szépség s szép igazság! < - sohse Áhítsatok mást, nincs főbb bölcsesség! ...” (Tóth Árpád fordítása)	<i>óda</i> <i>John Keats</i> <i>(Óda egy görög vázához)</i>

Az elérhető pontszám:	2
Az elért pontszám:	

B) Nevezze meg az „A” feladatban idézett művek két-két műfaji jellemzőjét 1 – 1 pontért!

a) *Közvetlen hangnem; megszólító verstípus; a levélforma hagyományainak megtartása; kötetlen, sokszínű hangnem stb.*

b) *Emelkedett hangnem; megszólító verstípus; ünnepélyesség stb.*

(Más, egyéb jó válasz is elfogadható.)

Az elérhető pontszám:	2
Az elért pontszám:	

C) Milyen műfajok „keverednek” az *Egy dunántúli mandulafáról* és *A Magánosság*hoz című költeményben?

A két-két műfaj megnevezéséért 1 – 1 pontot kaphat.

a) *Egy dunántúli mandulafáról: elégia, epigramma*

b) *A Magánosság*hoz: *elégia, óda*

Az elérhető pontszám:	2
Az elért pontszám:	

4) Kérdéseink az eredeti helyesírással közölt Arany-vershez kapcsolódnak:

Arany János: Rendületlenül

Hallottad a szót: „rendületlenül - ”
 Midőn fölzeni myriád ajak
 S a millió szív egy dalon hevül,
 Egy lángviharban összecsapzanak?...
 Oh, értsd is a szót és könnyelmű szájon
 Merő szokássá szent imád ne váljon!

Sokban hívságos elme kérkedik,
 Irányt még jóra, szépre is az ad;
 Nem mondom: a hont ők nem szeretik;
 De jobban a tapsot, mint a hazát...
 Oh, értsd meg a szót és hiú dagályon
 Olcsó malaszttá szent imád ne váljon!

Fényt űz csinált érzelmivel nem egy,
 Kinek világát csak divat teszi:
 Őnála köntös, eb, ló egyremegy,
 S a hon szerelmén a hölgyét veszi...
 Oh, értsd meg a szót s függve női bájon,
 Kulcsillogássá szent imád ne váljon!

Van – fájdalom! – kinek cégér hona.
 Hah! tőzsér, alkusz és galambkufár:
 Ki innen! e hely az Úr temploma:

Rátok az ostor pattogása vár!...
 Oh, értsd meg a szót: kincs, arany kínáljon:
 Nyerészkedéssé szent imád ne váljon!

Szeretni a hont gyakran oly nehéz: -
 Ha bűnbélyeg sötétül homlokán,
 Gyarló erényünk öntagadni kész,
 Mint Péter a rettentő éjtszakán.
 Oh, értsd meg a szót: fényben, vagy homályon –
 De kishitűvé szent imád ne váljon!

Szeretni a hont – ah! még nehezebb,
 Midőn az ár nő, ostromol, ragad...
 És – kebleden be-vérző honfiseb –
 Bújsz a tömegben, átkos egymagad.
 Oh, értsd meg a szót s győzve a ragályon
 Káromkodássá szent imád ne váljon!

Hallottad a szót: „rendületlenül?”
 Ábránd, hiúság, múló kegy, javak, -
 Lenn a sikamló tér, nyomás felül,
 Vész és gyalázat el ne rántsanak.
 Oh, értsd meg a szót: árban és apályon
 - Szirt a habok közt – hűséged megálljon!

- A) **Kinek melyik művét** idézi meg Arany János a fenti versben?
 (név és cím **0,5 – 0,5** pont)

Vörösmarty Mihály: Szózat

Az elérhető pontszám:	1
Az elért pontszám:	

- B) A **negyedik** és az **ötödik** versszakban milyen két közismert bibliai történetre utal Arany János? Foglalja össze röviden a két történetet! (**2 - 2** pont)

A **negyedik** versszakban:

Ahogy az evangéliumok részletesen leírják, Jézus virágvasárnap nagy ünneplés közepette bevonul Jeruzsálembe; a templomból az árusokat és a pénzváltókat kiűzi, mert az Isten házához méltatlan a kufárkodás.

Az **ötödik** versszakban:

Ugyancsak az evangéliumokból értesülhetünk arról, hogy Jézust – mielőtt a kakas megszólal – háromszor tagadja meg Péter, az addig hűséges tanítvány.

(Más, a lényegét helyesen megfogalmazó válasz is elfogadható.)

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

C) A Biblia két nagy egysége közül melyikben találhatók a fenti történések?

Az Újszövetségben.

Az elérhető pontszám:	1
Az elért pontszám:	

D) **Magyarázza meg** – röviden – az alábbi szavak *eredeti*, illetve *versbeli* jelentését **1 – 1** pontért! Természetesen az *eredeti* és a *versbeli* megegyezhet!

tózsér = *(marha)kereskedő*

dagály = *Az árapályban a tengerszint emelkedése; itt pejoratív értelemben szerepel: fellengzősség, felfuvalkodottság, értéktelen külső csillogás stb.*

malaszt = *isten kegyelem; itt: kegyes szólam, üres szó, ígéret stb.*

cégér = *Valamely mesterség jelvényeként használt, rendszerint a műhely, üzlet stb. bejárata fölé kifüggesztett tárgy vagy címerszerű ábrázolat; itt: pejoratív értelemben szerepel: a valóságot eltakaró külső jel.*

(Más, a lényeget helyesen megfogalmazó válasz is elfogadható.)

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

E) A *malaszt* szavunk (régies formában) szerepel egy nagyon korai *nyelvelmélünkben*. **Melyikben? Mikor keletkezett ez a fontos írás?** A pontos válaszáért (század vagy évszám kb. 50 év eltéréssel) **2** pont adható.

Halotti Beszéd és Könyörgés – 1192/95 vagy 1192 és 1203 között vagy 1200 táján.

Az elérhető pontszám:	2
Az elért pontszám:	

5) Irodalom és zene. Pótolja a hiányzó neveket!

A helyes pótlásokért **0,5 – 0,5**, összesen **5** pontot kaphat.

Az irodalmi mű címe	Az alkotó neve	A zeneszerző
Faust	Goethe	Gounod / (Liszt F.)
Othello	Shakespeare	Verdi
Himnusz	Kölcsey Ferenc	Erkel Ferenc
Anyegin	Puskin	Csajkovszkij
Bánk bán	Katona József	Erkel Ferenc

(Más, egyéb jó válasz is elfogadható.)

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

6) Íróinkra, költőinkre – az idő múlásával – egyre inkább *állandó jellemzőként* használja az irodalomtörténet az alábbi kifejezéseket.

Kire érvényes a megállapítás? A helyes válaszokért **1 – 1** pontot kaphat.

Megállapítások	Az író vagy a költő neve
A „bihari remete”	<i>Bessenyei György</i>
„Cimbalom”	<i>Csokonai Vitéz Mihály</i>
A „magyar Horác”	<i>Berzsenyi Dániel</i>
„Homo aestheticus”	<i>Kosztolányi Dezső</i>
„Homo moralis”	<i>Babits Mihály</i>
A „széphalmi mester”	<i>Kazinczy Ferenc</i>

Az elérhető pontszám:	6
Az elért pontszám:	

7) **Szövegmozaik.** Ismert költemények szövegrészleteit *összekevertük*. **Állítsa össze az *eredeti* szöveget** (mind a szerző neve, mind a pontos cím **0,5 – 0,5**, illetve a helyes sorrend **1 – 1** pontot ér)!

- a) Izzada orcám. / Partra szállottam. / Sok Charybdis közt, / nemesen kiálltam. /
A szelek mérgét / Levonom vitorlám. / sok ezer veszélyben

Partra szállottam. Levonom vitorlám.

A szelek mérgét nemesen kiálltam.

Sok Charybdis közt, sok ezer veszélyben

Izzada orcám.

(Berzsenyi Dániel: Osztályrészem)

- b) méltó diadal / nevedhez / számodra, / Az lesz csak / a világ. / Méltó emlékjelt / ád / akkoron.

*Az lesz csak méltó diadal számodra, nevedhez
Méltó emlékjelt akkoron ád a világ.
(Vörösmarty Mihály: A Guttenberg-albumba)*

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

- 8) **Húzza alá a hibás adatokat** az **Arany Jánosról** szóló életrajzi szövegben!
Nem szükséges javítania azokat. Az észrevett hibákért egyenként **0,5** pontot adunk.

„1817-ben születtem a felvidéki Nagyszalontán. Idős szüleim szeretetteljes otthont teremtettek számomra. Vándorszínészi kalandozásaim során a főszerepeim messzire szólítottak.

Szűkebb hazámban a nagy műveltségű Testlér László javasolta: tanulmányozzam többek között az antik tragédiákat.

Isten ajándékeként tekintettem a Petőfivel való barátságunkra. Sándorral 1849 szeptemberének végén találkoztam utoljára. Elhatároztuk: közös ballada-gyűjteményt adunk ki.

A hűséges barát elvesztése nagyon fáj. A ballada műfaja különösen vonzó lett számomra, és a Nagykőrösön született Híd-avatást kiváltképp szerettem.

Bolond Istók történetét négy énekben írtam meg. Komolyan gondoltam angol nyelvtudásom tökéletesítésére. Sikerült is lefordítanom a Rómeó és Júliát.

Büszke vagyok arra, hogy a Kemény Zsigmond Társaság főtitkára lettem. A Jókai Mórtól kapott <kapcsos könyvbe> írtam az Őszikéket.

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

9) **Verstani kérdések:**

- a) Az eredeti helyesírással közölt idézetek alapján **határozza meg** a *verselést* (1 pont), **állapítsa meg** a *sofaját* (1 pont), és **nevezze meg** a *strófát* / *versszakot* (1 pont)! Összesen **3 – 3** pontot kaphat.

Anakreón: Gyülölöm (részlet)		
„Gyülölöm azt, aki telt kupa mellett, bort iszogatván, háborut emleget és lélekölő viadalt.” (Radnóti Miklós fordítása)		
A verselés	A sofajták	A strófa / versszak
<i>(antik) időmértékes</i>	<i>hexameter pentameter</i>	<i>disztichon</i>

Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (részlet) „Csak te légy vélem, te szelíd Camoena! Itt is áldást hint kezed életemre, S a vadon tájék kiderült virány lesz Gyenge dalodra.”		
A verselés	A sorfajták	A strófa / versszak
<i>(antik) időmértékes</i>	<i>1-3.: szapphói</i> <i>4.: adoniszi</i>	<i>szapphói</i>

- b) **Határozza meg** a verselést (1 pont), és **állapítsa meg** a sorfajtaikat (2 pont)!
 Összesen **3** pontot kaphat.

Arany János: Toldi (részlet) „Mintha pásztortűz ég őszi éjszakákon, Messziről lobogva tenger pusztaságon, Toldi Miklós képe úgy lobog fel nékem, majd kilenc-tíz ember-öltő régiségben.”	
A verselés	A sorfajták
<i>szimultán / ütemhangsúlyos</i>	<i>mindegyik sor ütemhangsúlyos ritmusú (felező tizenkettes), ugyanakkor trochaikus lejtésű időmértékes is</i>

Az elérhető pontszám:	9
Az elért pontszám:	

- 10) **Pótolja** a hiányzó *évszak*-, *hónap*-, illetve *napszak*-nevet a verscímekben!
Figyeljen a toldaléokra! Csak a pontos kiegészítésért és a költő helyes megnevezéséért
kaphat **0,5 - 0,5** pontot.

a) **É v s z a k o k:**

CÍM	A KÖLTŐ NEVE
a) Emlékezés egy <i>nyár</i> – éjszakára	<i>Ady Endre</i>
b) <i>Őszi</i> chanson	<i>Paul Verlaine</i>
c) A puszta, <i>télen</i>	<i>Petőfi Sándor</i>

b) **H ó n a p o k:**

CÍM	A KÖLTŐ NEVE
a) <i>Szeptember</i> végén	<i>Petőfi Sándor</i>
b) <i>Októberi</i> táj	<i>Kosztolányi Dezső</i>
c) <i>Szeptemberi</i> áhítat	<i>Kosztolányi Dezső</i>
d) <i>Május</i> huszonhárom Rákospalotán	<i>Babits Mihály</i>

c) **N a p s z a k o k**

CÍM	A KÖLTŐ NEVE
a) <i>Esti</i> kérdés	<i>Babits Mihály</i>
b) <i>Hajnali</i> részegség	<i>Kosztolányi Dezső</i>
c) Körúti <i>hajnal</i>	<i>Tóth Árpád</i>

Az elérhető pontszám:	10
Az elért pontszám:	

- 11) „Fordított” kislexikon... Írja a definíció mellé a megfelelő fogalmat!
A jó válasz – 1 pont.

a) A komikum motívumaira épülő esztétikai minőség, amely egyszerre kelt nevetető és borzongató hatást; kettősségét mindvégig megőrzi.	<i>groteszk</i>
b) Az isteni kinyilatkoztatás látnoki közvetítője / Ószövetség.	<i>próféta</i>
c) A verssorok végének összecsengése – csak a magánhangzók azonosak.	<i>asszonánc</i>
d) Az eposzi kellékek egyike. Az eposzokban az egymással szemben állók bemutatása.	<i>enumeráció (előszámlálás, seregszemle)</i>

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

- 12) **Olvashatta-e ...?** *Igen* vagy *nem* választ kérünk – indoklás nélkül.
A jó felelet **0,5** pontot ér.

a) Szenczi Molnár Albert Zrínyi Miklós <i>Szigeti veszedelem</i> című eposzát?	<i>nem</i>
b) Janus Pannonius William Shakespeare <i>Hamletjét</i> ?	<i>nem</i>
c) József Attila Juhász Gyula <i>Anna örök</i> című versét?	<i>igen</i>
d) Babits Mihály Kosztolányi Dezső <i>Esti Kornél</i> -novelláit?	<i>igen</i>
e) Kölcsey Ferenc Vörösmarty Mihály <i>Előszó</i> című versét?	<i>nem</i>
f) Bessenyei György Katona József <i>Bánk bánját</i> ?	<i>nem</i>
g) Szenczi Molnár Albert Balassi Bálint <i>Bocsásd meg Úr Isten, ...</i> című versét?	<i>igen</i>
h) Boccaccio Dante <i>Az új élet</i> című alkotását?	<i>igen</i>
i) Csokonai Vitéz Mihály Berzsenyi Dániel <i>Forr a világ...</i> kezdetű ódáját?	<i>nem</i>
j) Petőfi Sándor Arany János <i>Szondi két apródja</i> című balladáját?	<i>nem</i>

Az elérhető pontszám:	5
Az elért pontszám:	

- 13) **Nevezze meg** a megadott regény szerzőjét és típusát! Minden helyesen megnevezett szerző és műfaj **0,5 – 0,5** pontot ér.

a mű címe	szerző	regénytípus
Fanni hagyományai	Kármán József	szentimentális regény/ napló- és levélregény
Candide	Voltaire	tézisregény/kalandregény (pikareszk)/utaztató regény
Az arany ember	Jókai Mór	irányregény/fejlődésregény
Édes Anna	Kosztolányi Dezső	lélektani regény

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

- 14) **Villámkérdések** – „innen-onnan”... A rövid, jó válaszok **1 – 1** pont értékűek:

a) Augustinus, J. J. Rousseau és II. Rákóczi Ferenc azonos című alkotása:	Vallomások
b) Ki, mely művébe építi be a <i>Rege a csodaszarvasról</i> eredetmondánkat?	Arany János: Buda halála
c) Lukács evangéliumának híres története a tékozló fiúról... Mely műfajba sorolná?	példázat / parabola
d) Melyik közismert szereplő mondja: „Két fátyolt szakasztok el, hazámról és becsületemről.” ?	Bánk bán
e) Milyen verssor-fajta t használt <i>Fazekas Mihály</i> a <i>Lúdas Matyi</i> megírásakor? Például: „... - Lúdjaím árát és költségemet elveszem – úgymond.”	hexameter
f) Az ismert strófászerkezet rímképlete: aba bcb cdc. Melyiké?	tercina

Az elérhető pontszám:	6
Az elért pontszám:	

15) **Szerelem...** Írja az idézet mellé a megfelelő *címet* (1 pont) és a *költő nevét* (1 pont)!

Az idézet – az eredeti helyesírás szerint	A vers címe	A költő neve
a) „...De néha csendes éjszakán / Elálmodozva, egyedül - / Mult ifjuság tündér taván / Hattyúi képed fölmerül...”	<i>Húsz év múlva</i>	<i>Vajda János</i>
b) „...nem tudok én meghalni se, élni se nélküled immár.”	<i>Hetedik ecloga</i>	<i>Radnóti Miklós</i>
c) „...Boldogságomnak édesanyja, / Egy égberontott képzelet / Tündérleánya, / Legvakmerőbb reményimet / Megszégyenítő ragyogó valóság, / Lelkemnek egyedüli, / De egy világnál többet érő kincse, / Édes szép ifju hitvesem, ...”	<i>Minek nevezzelek?</i>	<i>Petőfi Sándor</i>
d) „...Szerelmedben meggyúlt szívem csak tégedet óhajt lelkem, / Én szívem, lelkem, szerelmem, idvez légy én fejedelmem!...”	<i>Hogy Júliára talál,...</i> („Ez világ sem kell már nekem,...”)	<i>Balassi Bálint</i>

Az elérhető pontszám:	8
Az elért pontszám:	

16) E feladat a pályázó által választott, a **második** fordulóban kifejtendő témakörre utal.

A választott téma:

Indokolja meg a témaválasztását! Kerülje az általánosságokat (pl.: „... mert szeretem” stb.)! A **két konkrét, igényesen megfogalmazott válasz 2 - 2 pont.**

a)

.....

b)

.....

Az elérhető pontszám:	4
Az elért pontszám:	

É R T É K E L É S

Sorszám	A feladat típusa, jellege, elnevezése	Elérhető pontszám	Pontszám (A javító tanár tölti ki.)	Jóváhagyott pontszám (Az OKTV-bizottság tölti ki.)
1)	Megállapítások...	6		
2)	Irodalmi viták	6		
3)	Műfajok	6		
4)	Arany János: Rendületlenül	12		
5)	Irodalom és zene	5		
6)	Állandó jellemzők	6		
7)	Szövegmozaik	4		
8)	Arany-életrajz (hibásan)	5		
9)	Verstan	9		
10)	Évszak, hónap, napszak	10		
11)	„Fordított” kislexikon	4		
12)	Olvashatta-e?	5		
13)	Regénytípusok	4		
14)	Villámkérdések	6		
15)	Szerelem	8		
16)	A választott téma	4		
Az elérhető maximális pontszám:		100		